

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ
ΝΟΜΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ

Αριθμός Γνωμοδότησης 162/2021

ΤΟ ΝΟΜΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ
(Τμήμα Δ')

Συνεδρίαση της 16^{ης} Νοεμβρίου 2021

Σύνθεση:

Προεδρεύων: Παναγιώτης Παναγιωτουνάκος, Αντιπρόεδρος ΝΣΚ.

Μέλη: Δασκαλαντωνάκης Νικόλαος, Αντιπρόεδρος ΝΣΚ, Αναστασόπουλος Δημήτριος, Παππάς Παναγιώτης, Γαλάνη Αικατερίνη, Κίκας Στέργιος, Κατωπόδης Δημήτριος, Ζαφειριάδου Αναστασία, Μουκαζής Νικόλαος, Κασομένου Ευτυχία, Ράπτης Θεόδωρος, Νομικοί Σύμβουλοι του Κράτους.

Εισηγήτρια: Ανδριανή Κατσαρού, Πάρεδρος ΝΣΚ (γνώμη χωρίς ψήφο).

Αριθμός ερωτήματος: Το έγγραφο με αριθμό πρωτ. Φ.621/63630/Σ.10874/10-6-2021 του Υπουργείου Εθνικής Άμυνας - Γενικής Διεύθυνσης Αμυντικών Εξοπλισμών και Επενδύσεων (ΓΔΑΕΕ) - Διεύθυνσης Αμυντικών Προγραμμάτων και Κυρίων Συμβάσεων - Τμήματος Εξοπλιστικών Προγραμμάτων και Συμβάσεων ΣΞ.

Περίληψη Ερωτήματος: Ζητείται η κατ' άρθρο 66 παρ. 2 του π.δ. 284/1989 γνωμοδότηση του Ν.Σ.Κ. σχετικά με τη νομιμότητα της 1ης τροποποίησης της σύμβασης 012B/03 μεταξύ του ΥΠΕΘΑ/ΓΓΟΣ & ΑΕ (νυν ΥΠΕΘΑ/ΓΔΑΕΕ) και της Ε...(νυν Ε... ΑΒΕΕ) που αφορά την προμήθεια πυρομαχικών 30 mm τύπων ARTEMIS & EMERLEC.

Στο πιο πάνω ερώτημα, το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους (Τμήμα Δ'), γνωμοδότησε ως εξής:

Ιστορικό

1.-Στις 18-3-2003 υπεγράφη μεταξύ του ΥΠΕΘΑ/ΓΓΟΣ & ΑΕ (νυν ΥΠΕΘΑ/ΓΔΑΕΕ) και Ε... (νυν Ε...ΑΒΕΕ) η Σύμβαση 012B/03 [απευθείας ανάθεση στην εταιρεία Ε... κατ' εφαρμογή των διατάξεων του του π.δ. 284/1989, όπως αυτό είχε τροποποιηθεί με το π.δ. 189/97 και ειδικότερα του άρθρου 77 (περί ανάθεσης σε κρατική εταιρεία, στην οποία το Ελληνικό Δημόσιο συμμετέχει με ποσοστό πλέον του 50%)], με αντικείμενο την προμήθεια πυρομαχικών 30 mm τύπων ARTEMIS & EMERLEC, επ' ωφελεία του ΓΕΝ. Συγκεκριμένα, προβλέπεται η προμήθεια τεσσάρων (4) ειδών πυρομαχικών 30mm, ήτοι: α) ARTEMIS 30mm τύπου HEI-T: 4.500 τμχ. (τιμή μονάδας: 106 ευρώ), β) ARTEMIS 30mm τύπου TP-T: 2.000 τμχ. (τιμή μονάδας: 63,30 ευρώ), γ) ARTEMIS 30mm τύπου APDS: 4.000 τμχ. (τιμή μονάδας: 142 ευρώ) και δ) EMERLEC 30mm τύπου TP-T: 4.500 τμχ. (τιμή μονάδας: 60 ευρώ).

2.-Η Σύμβαση ενεργοποιήθηκε στις 22-4-2003, μετά την καταβολή από το ΓΕΝ στην εταιρεία «Ε...ΑΒΕΕ», του ποσού των 720.800 ευρώ (676.514,05 ευρώ και επιπλέον κρατήσεων 6,144% που αναλογούν σε ποσό 44.285,95 ευρώ), ως προκαταβολή, η οποία συγκεκριμένα αποτελούσε το 50% του συνολικού χρηματικού ποσού της Σύμβασης (1.441.600 ευρώ), σύμφωνα με τα άρθρα 9 και 19 αυτής.

3.-Ως χρόνος παράδοσης των πυρομαχικών αναφερόταν αυτός των δεκατεσσάρων (14) μηνών από την ενεργοποίηση της Σύμβασης, ήτοι έως τις 22-7-2004. Τα πυρομαχικά αυτά δεν έχουν παραδοθεί στο ΓΕΝ μέχρι σήμερα, στο σύνολό τους ή εν μέρει.

4.-Με την απόφαση με αριθμό πρωτ. Φ.625/332335/Σ.3430/14-12-2005/ΓΓΟΣΑΕ/ΓΔΑΕ/ΔΠΣ του Έχοντος την Οικονομική Εξουσία (ΕΟΕ) Υφυπουργού Εθνικής Άμυνας Βασιλείου Μιχαολιάκου επιβλήθηκαν ποινικές ρήτρες έξι (6) μηνών λόγω μη παράδοσης των συμβατικών πυρομαχικών 30 mm και η τροποποίηση του χρονοδιαγράμματος της Σύμβασης, για την οποία διεξήχθησαν διαπραγματεύσεις, πλην όμως αυτές δεν κατέστη δυνατό να ολοκληρωθούν, λόγω αδυναμίας της εταιρείας «Ε...ΑΒΕΕ» να προμηθευτεί τα

εμφραγματικά (αναφλεκτικά) εμπυρεύματα που απαιτούνται για την κατασκευή των φυσιγγίων ARTEMIS και EMERLEC. Από τα στοιχεία του φακέλου προκύπτει ότι απόφαση αυτή δεν έχει υλοποιηθεί μέχρι σήμερα από την υπηρεσία.

5.-Με την απόφαση με αριθμό πρωτ. Φ.621.047/20-2-2012 ΓΔΑΕΕ/ΔΑΠΚΣ/ΤΕΠΣ ΣΞ του Έχοντος την Οικονομική Εξουσία (ΕΟΕ) Υπουργού Εθνικής Άμυνας Φραγκούλη Φράγκου εγκρίθηκε η έναρξη διαδικασιών για την από κοινού λύση της Σύμβασης, όπως και η συγκρότηση επιτροπής διεξαγωγής διαπραγματεύσεων για τον σκοπό αυτό.

6.-Ακολούθως, το ΓΕΝ με το έγγραφο του αριθμό πρωτ. Φ.621.6/104/19426/Σ.60/24-6-2014/ΓΕΝ/Γ3/II ανέφερε ότι α) το υφιστάμενο απόθεμα σε φυσίγγια EMERLEC ανέρχεται σε 151.908 τεμ., το οποίο κρίνεται επαρκές και ως εκ τούτου δεν είναι απαραίτητη η προμήθεια των πυρομαχικών αυτών και β) στις επόμενες δεκαετίες θα βρίσκονται σε χρήση 7 ΤΠΚ και προκειμένου να καλυφθούν οι αυξημένες ανάγκες, θα απαιτηθεί σε σύντομο χρονικό διάστημα η προμήθεια 13.000 σύνθετων φυσιγγίων ARTEMIS, με κριτήριο δε τις παρούσες συνθήκες είναι επιθυμητή η προμήθεια πυρομαχικών ARTEMIS.

7.- Λόγω παρέλευσης μεγάλου χρονικού διαστήματος κατά το οποίο δεν κατέστη δυνατό να εξευρεθεί κοινά αποδεκτή πρόταση για τη λύση της Σύμβασης, με την απόφαση με αριθμό πρωτ. Φ.621.047/Οκτ.14/17-12-2014/ΓΔΑΕΕ/ΔΑΠΚΣ/ΤΕΠΚΣ/ΣΞ του Έχοντος την Οικονομική Εξουσία (ΕΟΕ) Υφυπουργού Εθνικής Άμυνας Ιωάννη Λαμπρόπουλου εγκρίθηκε η τροποποίηση της Σύμβασης και η συγκρότηση επιτροπής διαπραγματεύσεων, με σκοπό τον επακριβή καθορισμό των όρων τροποποίησης της Σύμβασης και την υπογραφή κοινά αποδεκτού προτεινόμενου σχεδίου τροποποίησης αυτής.

8.-Το ΓΕΝ με το έγγραφο του με αριθμό πρωτ. Φ.621.6/121/255637/Σ.637/24-7-2017/ΓΕΝ/Γ3, εισηγήθηκε όπως, σύμφωνα με τις επιχειρησιακές ανάγκες και την διαμορφωθείσα κατάσταση, τροποποιηθεί η προαναφερόμενη σύμβαση ως εξής:

α) Αντί της παράδοσης των τεσσάρων (4) συμβατικών ειδών πυρομαχικών διαμετρήματος 30mm, ήτοι 4.500 τμχ Α-30 HEI-T, 2.000 τμχ Α-30 TP-T, 4.000

τμχ A-30 APDS και 4.500 EMERLEC, συνολικού κόστους 1.441.600 €, να παραδοθούν μόνον δύο τύποι, ήτοι A-30 HEI-T και A-30 TP-T.

β) Οι προς παράδοση ποσότητες να περιορισθούν σε 4.400 τμχ A-30 HEI-T και 4.019 τμχ A-30 TP-Tα, που αντιστοιχούν στο ύψος της ληφθείσας προκαταβολής των 720.800 ευρώ και να μην απαιτηθεί επιπρόσθετη εκταμίευση.

9.- Η εταιρεία «Ε...ΑΒΕΕ» με το έγγραφό της με αριθμό πρωτ. 362/1574/7-9-2017 δήλωσε τη συμφωνία της για την ως άνω τροποποίηση τύπων και ποσοτήτων πυρομαχικών, υπό την προϋπόθεση της μη επιβολής τόκων υπερημερίας και ποινικών ρητρών.

10.- Με το έγγραφο με αριθμό πρωτ. Φ.625/100/77343/Σ.18608/13-11-2017 της ΓΔΑΕΕ/ΔΑΠΚΣ ζητήθηκε από το ΓΕΝ η εκτέλεση της προαναφερόμενης (ανωτέρω παρ. 4) με αριθ. πρωτ. Φ.625/332335/Σ.3430/14-12-2005/ΓΓΟΣΑΕ/ΓΔΑΕ/ΔΠΣ απόφασης του τότε ΕΟΕ για την επιβολή ποινικών ρητρών έξι (6) μηνών και επισημάνθηκε ότι για την ολοκλήρωση του έργου της επιτροπής διαπραγματεύσεων εντός του προγραμματισμένου χρόνου, απαραίτητη προϋπόθεση είναι η μη κήρυξη της προμηθεύτριας εταιρείας ως έκπτωτης.

11.- Ο οικονομικός φορέας του ΓΕΝ (ΓΕΝ/Ε2), στο έγγραφο με αριθμό πρωτ. Φ.602.1/6/287129/Σ.4368/21-12-2017/ΓΕΝ/Ε2, ανέφερε, μεταξύ των άλλων, ότι ο υπολογισμός και η είσπραξη των υπόψη ποινικών ρητρών δεν καθίσταται εισέτι δυνατή, διότι δεν υφίσταται έως και σήμερα παράδοση συμβατικού αντικειμένου.

12.- Με την απόφαση με αριθμό πρωτ. Φ.625/40/34706/Σ.7171/27-4-2018/ΓΔΑΕΕ/ΔΑΠΚΣ του Έχοντος την Οικονομική Εξουσία (ΕΟΕ) Αναπληρωτή Εθνικής Άμυνας Φώτιου Κουβέλη αποφασίστηκε:

α) Η μη κήρυξη ως έκπτωτης της εταιρείας «Ε...ΑΒΕΕ», μέχρι 31-7-2019, λόγω μη παράδοσης συμβατικών υλικών της Σύμβασης 012B/03, διότι αυτά είναι αναγκαία στην Υπηρεσία.

β) η μη απαλλαγή της προμηθεύτριας από τις προβλεπόμενες κυρώσεις - αξιώσεις τις οποίες δικαιούται να επιβάλει και προβάλλει η Υπηρεσία και οι οποίες θα αποφασισθούν σε επόμενο στάδιο, αφού εφαρμοσθούν όλες οι προβλέψεις της Σύμβασης 012B/03 και σύμφωνα με τις διατάξεις του π.δ.

284/1989.

13.-Με την από 8-5-2018 Αναφορά του ο Πρόεδρος της επιτροπής διαπραγματεύσεων της ΓΔΑΕΕ υπέβαλε το Πρακτικό της Επιτροπής με συνημμένο σε αυτό σχέδιο τροποποίησης της Σύμβασης 012B/03, το οποίο είναι κοινά αποδεκτό και έχει υπογραφεί από τις αρμόδιες επιτροπές των ΓΔΑΕΕ και «Ε... ΑΒΕΕ» και προβλέπει μεταξύ των άλλων τα ακόλουθα:

α) Το αντικείμενο της Σύμβασης Προμήθειας τροποποιείται κατά τρόπον ώστε να παραδοθούν 4.400 πυρομαχικά ARTEMIS-30 HEI-T και 4.019 πυρομαχικά ARTEMIS-30 TP-Tα, που αντιστοιχούν σε νέο συμβατικό κόστος προμήθειας ύψους 720.802,7 ευρώ, αντί των τεσσάρων (4) ειδών πυρομαχικών διαμετρήματος 30mm (4.500 τμχ ARTEMIS-30 HEI-T, 2.000 τμχ ARTEMIS-30 TP-T, 4.000 τμχ ARTEMIS-30 APDS και 4.500 EMERLEC), συνολικού κόστους 1.441.600 €.

β) Η Εταιρεία «Ε... ΑΒΕΕ» αναλαμβάνει την υποχρέωση:

(1) να παραδώσει δωρεάν (άνευ κόστους) 1.000 πυρομαχικά ARTEMIS-30 TP-Tα, επιπροσθέτως των προαναφερομένων στην παράγραφο 13^α και

(2) να καταβάλει στο ΓΕΝ το ποσόν των 169.85,22 ευρώ, που αντιστοιχεί στις ποινικές ρήτρες, οι οποίες προβλέπονται στην ως άνω με αριθ. Φ.625/332335/Σ.3430/14-12-2005/ΥΠΕΘΑ/ΓΓΟΣΑΕ απόφαση του τότε Υφυπουργού Εθνικής Άμυνας και οι οποίες είχαν υπολογιστεί στο έγγραφο με αριθ. πρωτ. Φ.900/5/05/Σ.52548/16 Μαρ 2005/ΥΠΕΘΑ/ΓΕΝ/Ε2.

γ) Στα συμβατικά πυρομαχικά ARTEMIS-30 HEI-T και ARTEMIS-30 TP-T θα αποδοθούν νέα NSN, ως εναλλάξιμα των αντιστοίχων ισχυόντων σήμερα 1305-23-113-0617 και 1305-23-113-0616, μετά την επιτυχή πιστοποίηση του νέου εμφραγματικού εμπυρεύματος (αλλαγή σχεδίασης).

δ) Ο χρόνος παράδοσης των πυρομαχικών ορίζεται, αντίστοιχα, σε δώδεκα (12) μήνες για τα πυρομαχικά της παραγράφου 13^α (4.400 πυρομαχικά ARTEMIS-30 HEI-T και 4.019 πυρομαχικά ARTEMIS-30 TP-T) και σε δεκατέσσερις (14) μήνες για τα πυρομαχικά της παραγράφου 13 β(1) (1.000 πυρομαχικά ARTEMIS-30 TP-T), του χρόνου προσμετρούμενου σε αμφότερες τις περιπτώσεις από την ημερομηνία υπογραφής της τροποποίησης της σύμβασης 012B/2003.

ε) Με οδηγό τα παραπάνω και συναφή επί μέρους θέματα θα συντελεσθεί μία σειρά από σχετικές συμπληρώσεις/τροποποιήσεις στο κύριο σώμα και παραρτήματα της Σύμβασης.

14.- Στην άνω από 8-5-2018 Αναφορά του ο Πρόεδρος της Επιτροπής Διαπραγματεύσεων της ΓΔΑΕΕ αναφέρει τα εξής:

α) Στο πλαίσιο του ανατεθέντος έργου στην επιτροπή, αυτή κατάρτισε κοινά αποδεκτό με την «Ε...ΑΒΕΕ» σχέδιο τροποποίησης της Σύμβασης 012B/2003.

β) Κατά την άποψη της Επιτροπής και προς διασφάλιση της Υπηρεσίας, τα μεταγενέστερα στάδια, τα οποία περιλαμβάνουν την εισαγωγή του θέματος στην ΚΓΕΠ/ΓΔΑΕΕ και την συνακόλουθη έγκριση υπογραφής της Τροποποίησης της Σύμβασης από τον ΕΟΕ μετά από θετική Γνωμοδότηση του ΝΣΚ και του Ελεγκτικού Συνεδρίου, θα πρέπει να συντελεσθούν μετά την επιτυχή διεξαγωγή διαδικασίας πιστοποίησης της αλλαγής σχεδίασης και την αποδοχή της οδηγού μερίδας του νέου εμφραγματικού (αναφλεκτικού) εμπυρεύματος πυρομαχικών Α-30, επισημαίνοντας ότι το όλο θέμα της διεξαγωγής της ως άνω διαδικασίας πιστοποίησης υπόκειται στην έγκριση ή μη της ΓΔΑΕΕ/ΔΑΩΔΠ λόγω αρμοδιότητας.

15.- Με την επόμενη από 22-5-2018 Αναφορά του, ο Πρόεδρος της Επιτροπής Διαπραγματεύσεων της ΓΔΑΕΕ υπέβαλε το τελικό σχέδιο τροποποίησης της Σύμβασης (Τροποποίηση Νο 1 της Σύμβασης 012B/03), στο οποίο, σε σχέση με το αρχικώς υποβληθέν, είχαν επέλθει δύο διαφοροποιήσεις εκ των οποίων η μία τυπικού χαρακτήρα και η άλλη αποσαφηνιστικού χαρακτήρα. Το σχέδιο τροποποίησης της Σύμβασης (Τροποποίηση Νο 1 της Σύμβασης 012B/03) είναι κοινά αποδεκτό και έχει υπογραφεί από τις αρμόδιες επιτροπές των ΓΔΑΕΕ και «Ε...ΑΒΕΕ».

16.- Στη συνέχεια και στο πλαίσιο υλοποίησης της ως άνω Αναφοράς, με το Υπηρεσιακό Σημείωμα Νο 8 της 17^{ης}-5-2018/ΓΔΑΕΕ/ΔΑΩΔΠ/ΜΟΕΠ-1, η Ομάδα Ελέγχου Ποιότητας-1 απέρριψε την οδηγό μερίδα πυρομαχικών Α-30, το οποίο έφερε το νέου τύπου εμφραγματικό (αναφλεκτικό) εμπύρευμα και με το έγγραφο με αριθ. πρωτ. Φ.900/1404/43860/Σ.9606/5-6-2018/ΓΔΑΕΕ/ΔΑΩΔΠ ενημερώθηκε σχετικά η προμηθεύτρια εταιρεία και της ζητήθηκε η υποβολή

ανάλυσης αστοχίας και η επίλυση του θέματος.

17.-Η ΓΔΑΕΕ ήδη με το έγγραφό της με αριθμό πρωτ. Φ.621/10/42937/Σ.9346/1-6-2018/ΓΔΑΕΕ/ΔΑΠΚΣ απέστειλε στο ΓΕΝ με συνημμένα τα πρακτικά της Επιτροπής το συμφωνηθέν προτεινόμενο σχέδιο τροποποίησης της Σύμβασης (Τροποποίηση Νο 1 της Σύμβασης 012B/03) για τη διατύπωση τυχόν σχολίων-παρατηρήσεων επί αυτών.

18.-Το ΓΕΝ/Γ' Κλάδος με το έγγραφό του με αριθμό πρωτ. Φ.621.6/135/2555904/Σ.594/6-7-2018/ΓΕΝ/Γ3 γνωστοποίησε στην ΓΔΑΕΕ τα ακόλουθα:

α) Την πλήρη συμφωνία του με τα αναφερόμενα στο πρακτικό της επιτροπής,
β) Την πλήρη συμφωνία του με το σχέδιο σύμβασης, πρότεινε όμως το ποσόν των 169.857,22 ευρώ, που αντιστοιχεί στις ποινικές ρήτρες του εγγράφου με αριθ. πρωτ. Φ.900/5/05/Σ.52548/16-3-2005/ΥΠΕΘΑ/ΓΕΝ/Ε2 και αναγράφεται στην παράγραφο 4 β(2) του σχεδίου Τροποποίησης Νο 1 της σύμβασης 123B/2003, «...καταβληθεί από τα Ε... στο ΓΕΝ» να διαφοροποιηθεί στο «θα καταβληθεί από Ε... εντός 3 μηνών από την υπογραφή της τροποποίησης της προαναφερομένης σύμβασης υπέρ των πόρων του Μ.Τ.Ν».

γ) Επιπλέον τόνισε την συμφωνία του και την αναγκαιότητα εφαρμογής της επισήμανσης της επιτροπής που συνίσταται στο ότι οι διαδικασίες τροποποίησης της Σύμβασης (γνωμοδότηση ΚΓΕΠ/ΓΔΑΕΕ και συνακόλουθη έγκρισή της από τον ΕΟΕ, μετά από θετική γνωμοδότηση του ΝΣΚ και του Ελεγκτικού Συνεδρίου), θα πρέπει να λάβουν χώρα μετά από την πιστοποίηση του νέου εμφραγματικού (αναφλεκτικού) εμπυρεύματος με την αποδοχή της οδηγού μερίδας των πυρομαχικών Α-30 που θα φέρουν αυτό.

19.-Με το έγγραφό της με αριθμό πρωτ. 333/1477/24-12-2019 η εταιρεία «Ε...ΑΒΕΕ» ανέφερε ότι τα αποτελέσματα των δοκιμών έδωσαν ικανοποιητικά αποτελέσματα και η σχετική έκθεση αστοχίας θα συνταχθεί εντός του μηνός Ιανουαρίου 2020. Εφόσον η εν λόγω έκθεση γίνει αποδεκτή, θα κατασκευασθεί οδηγός μερίδα και θα ακολουθήσουν δοκιμές πιστοποίησης. Τέλος, αιτήθηκε τη μη κήρυξή της ως έκπτωτης μέχρι την 31^η-12-2020, προκειμένου να ολοκληρωθούν όλες οι προϋποθέσεις για την υπογραφή της δρομολογημένης τροποποίησης της Σύμβασης.

20.- Η Διεύθυνση Γ3 του ΓΕΝ με το έγγραφό της με αριθ. πρωτ. Φ.621/11/255428/Σ.44/21-1-2020/ΓΕΝ/Γ3 ανέφερε, ως προς την εξέταση του αιτήματος της εταιρείας «Ε...ΑΒΕΕ» περί της μη έκπτωσης της μέχρι την 31^η-12-2020, ότι επιθυμεί την παράδοση των πυρομαχικών, όπως έχει συμφωνηθεί από κοινού στο σχέδιο τροποποίησης της Σύμβασης, ήτοι στην παράδοση δύο (2) τύπων πυρομαχικών 30 mm ARTEMIS και συγκεκριμένα 4.400 τμχ. ΗΕΙ-Τ και 4.019 τμχ. ΤΡ-Τ. Επιπλέον, επισήμανε εκ νέου ότι οι διαδικασίες τροποποίησης της Σύμβασης (γνωμοδότηση ΚΓΕΠ/ΓΔΑΕΕ και συνακόλουθη έγκρισή της από τον ΕΟΕ, μετά τη θετική γνωμοδότηση του ΝΣΚ και του Ελεγκτικού Συνεδρίου), θα πρέπει να λάβουν χώρα, μετά από την πιστοποίηση και την αποδοχή της οδηγού μερίδας νέου εμφραγματικού (αναφλεκτικού) εμπυρεύματος των πυρομαχικών Α-30.

21. Κατόπιν των παραπάνω, με το έγγραφο με αριθμό πρωτ. Φ.625/17/21359/Σ.6286/19-3-2020/ΓΔΑΕΕ/ΔΑΠΚΣ, ο Έχων την Οικονομική Εξουσία (ΕΟΕ) Υφυπουργός Εθνικής Άμυνας Αλκιβιάδης Στεφανής αποφάσισε:
α) Τη μη κήρυξη ως έκπτωτης της εταιρείας «Ε...ΑΒΕΕ» μέχρι 31 Δεκεμβρίου 2020, λόγω μη παράδοσης συμβατικών υλικών της Σύμβασης 012Β/03, διότι αναγκαιούν στην Υπηρεσία.

β) Τη μη απαλλαγή της από οποιεσδήποτε κυρώσεις - αξιώσεις δικαιούται να διεκδικήσει η Υπηρεσία από την προμηθεύτρια, η επιβολή ή μη των οποίων θα αποφασισθεί σε επόμενο στάδιο, αφού εφαρμοσθούν όλες οι προβλέψεις της Σύμβασης 012Β/03 και σύμφωνα με τις διατάξεις του Π.Δ. 284/1989.

22.- Στις 17-12-2020, με το έγγραφο με αριθμό πρωτ. 2798/17-12-2020 η εταιρεία «Ε...ΑΒΕΕ» γνωστοποίησε την επιτυχία των βλητικών δοκιμών για την αποδοχή του εμφραγματικού εμπυρεύματος των πυρομαχικών αποστέλλοντας τα αντίστοιχα δελτία επικυρωμένα από τη ΓΔΑΕΕ/ΔΑΩΔΠ/ΟΕΠ-1. Επίσης, αιτήθηκε την παράταση του χρόνου μη κήρυξης της ως έκπτωτης ως τις 30-6-2021, προκειμένου να εκκινήσουν οι διαδικασίες για την Τροποποίηση Νο 1 της Σύμβασης 012Β/03.

23.- Η ΟΕΠ-1, με το Υπηρεσιακό Σημείωμα Νο 12/29-12-2020/ΓΔΑΕΕ/ΔΑΩΔΠ/ΟΕΠ-1, υπέβαλε τα πλήρη και αναλυτικά στοιχεία των εκτελεσθέντων μηχανικών και περιβαλλοντικών ελέγχων και βλητικών δοκιμών

και το πρακτικό της με το οποίο εισηγείται την αποδοχή της με στοιχεία Ε...ΑΒΕΕ 20-003 οδηγού μερίδας νέου εμφραγματικού (αναφλεκτικού) εμπυρεύματος των πυρομαχικών Α-30.

24.- Κατόπιν της ανωτέρω εξέλιξης και στο πλαίσιο εξέτασης του προαναφερθέντος στην παρ. 22 σχετικού αιτήματος της εταιρείας «Ε... ΑΒΕΕ» για τη μη έκπτωσή της, ο επιχειρησιακός φορέας ΓΕΝ/Γ3 με το έγγραφο με αριθμό πρωτ. Φ.621/26/255272/Σ.26/14-1-2021/ΓΕΝ/Γ3 ανέφερε ότι δεν υφίστανται από μέρους του αντενδείξεις για τη μη έκπτωση της εταιρείας ως τις 30-6-2021.

25.- Η ΓΔΑΕΕ/ΔΑΩΔΠ, ως αρμόδια κρατική αρχή πιστοποίησης, με το έγγραφό της με αριθμό πρωτ. Φ.900/15108/Σ.2711/9-2-2021/ΓΔΑΕΕ/ΔΑΩΔΠ αποδέχθηκε την εισήγηση της ΓΔΑΕΕ/ΔΑΩΔΠ/ΟΕΠ-1, με την οποία γίνεται αποδεκτή η οδηγός μερίδα του εμφραγματικού (αναφλεκτικού) εμπυρεύματος των πυρομαχικών 30mm ARTEMIS.

26.- Στη συνέχεια, στις 10-3-2021, με το έγγραφο με αριθμό πρωτ.Φ.620/27473/Σ.4874/10-3-2021/ΓΔΑΕΕ/ΔΑΠΚΣ, ο ΕΟΕ (ΥΦΕΘΑ Αλκιβιάδης Στεφανής) αποφάσισε:

α) Τη μη κήρυξη ως έκπτωτης της εταιρείας «Ε... ΑΒΕΕ», μέχρι 30 Ιουνίου 2021, λόγω μη παράδοσης συμβατικών υλικών της Σύμβασης 012B/03 διότι αναγκαιούν στην Υπηρεσία.

β) Τη μη απαλλαγή των όποιων κυρώσεων - αξιώσεων δικαιούται να διεκδικήσει η Υπηρεσία από τον προμηθευτή, η επιβολή ή μη των οποίων θα αποφασισθεί σε επόμενο στάδιο, αφού εφαρμοσθούν όλες οι προβλέψεις της Σύμβασης 012B/03 και σύμφωνα με τις διατάξεις του π.δ. 284/1989.

27. Στις 8-4-2021 συνεδρίασε η Κεντρική Γνωμοδοτική Επιτροπή Προμηθειών της ΓΔΑΕΕ, η οποία, αφού έλαβε υπόψη την εισήγηση της Επιτροπής Διαπραγματεύσεων και την άποψη του επιχειρησιακού φορέα (ΓΕΝ), γνωμοδότησε ομόφωνα, με την με αριθ. 35/2021 Γνωμοδότηση (Συνεδρίαση με αριθ. 16/2021 της 8^{ης} Απριλίου 2021) για την αποδοχή του συνημμένου στη Γνωμοδότηση αυτή σχεδίου της 1^{ης} Τροποποίησης της Σύμβασης 012B/03, όπως αυτό είχε καταρτισθεί από την επιτροπή, με μόνη διαφοροποίηση την αναφορά ως φορέα στον οποίο θα καταβληθούν οι ποινικές ρήτρες το Μ.Τ.Ν.

αντί του ΓΕΝ εντός της χρονικής διάρκειας της σύμβασης.

Στην Εισήγηση της Επιτροπής Διαπραγματεύσεων, που επισυνάπτεται στην ανωτέρω Γνωμοδότηση και αποτελεί ενιαίο σύνολο, καθώς και στο Παράρτημα «Α» που συνοδεύει το Ερώτημα της Υπηρεσίας επισημαίνεται ότι με το από κοινού με τα Ε...ΑΒΕΕ καταρτισθέν σχέδιο Τροποποίησης Νο 1 της Σύμβασης 012B/2003 επιτυγχάνονται τα ακόλουθα:

α) Ικανοποιούνται οι απαιτήσεις του ΓΕΝ για τον τρόπο υλοποίησης της Σύμβασης σύμφωνα με τις υφιστάμενες ανάγκες του σε τύπους και ποσότητες συμβατικών πυρομαχικών, όπως εκφράστηκαν με το έγγραφο με αριθ. πρωτ. Φ.621.6/121/255637/Σ.637/24-7-2017/ΓΕΝ/Γ3 και επιβεβαιώθηκαν με τα όμοια με αριθ. πρωτ. Φ.621.6/135/2555904/Σ.594/6-7-2018 του ΓΕΝ/Γ3, Φ.621/11/255428/ Σ.44/21-1-2020 του ΓΕΝ/Γ3 και Φ.621/26/255272/Σ.26/14-1-2021 του ΓΕΝ/Γ3,

β) Εφαρμόζονται και καθίστανται εκτελεστές οι προβλέψεις της με στοιχεία Φ.625/332335/Σ.3430/14-12-2005/ΥΠΕΘΑ/ΓΓΟΣ&ΑΕ απόφασης του ΥΦΕΘΑ για επιβολή ποινικών ρητρών στην εταιρεία «Ε... ΑΒΕΕ», η οποία αναλαμβάνει την υποχρέωση να καταβάλει στο ΓΕΝ το ποσόν των 169.857,22 ευρώ, όπως υπολογίσθηκε από την αρμόδια Δ/νση του ΓΕΝ με το έγγραφο με αρ.πρωτ. Φ.900/5/05/Σ.52548/16-3-2005/ΥΠΕΘΑ/ΓΕΝ/Ε2.

γ) Επιπρόσθετα, στο πλαίσιο της αгаστικής συνεργασίας και με πνεύμα καλής θέλησης η εταιρεία (Ε...ΑΒΕΕ) πέραν των καταβαλλομένων ποινικών ρητρών, ως αντιστάθμισμα της καθυστέρησης υλοποίησης της Σύμβασης, προβαίνει σε δωρεάν παράδοση (άνευ κόστους) επιπρόσθετης ποσότητας 1.000 πυρομαχικών ARTEMIS-30 TP-T.

28.- Κατόπιν αυτών, υποβλήθηκε το προαναφερόμενο Ερώτημα, προκειμένου, στο πλαίσιο του άρθρου 66 παρ. 2 του π.δ. 284/1989 να γνωμοδοτήσει το ΝΣΚ για τη νομιμότητα της 1ης τροποποίησης της σύμβασης 012B/03 μεταξύ του ΥΠΕΘΑ/ΓΓΟΣ&ΑΕ (νυν ΥΠΕΘΑ/ΓΔΑΕΕ) και της Ε... (νυν Ε...ΑΒΕΕ) που αφορά την προμήθεια πυρομαχικών 30 mm τύπων ARTEMIS & EMERLEC.

29.- Με τα έγγραφά του με αριθ. πρωτ. α) 218-4038/7/21/21-9-2021 και β) 218-4241/7/21/5-10-2021 το Γραφείο Νομικού Συμβούλου στο ΥΠ.ΕΘ.Α. ζήτησε από τη ΓΔΑΕΕ πρόσθετες πληροφορίες, κατά πρώτον, όσον αφορά τυχόν

παράδοση κάποιας ποσότητας των συμβατικών υλικών από την προμηθεύτρια εταιρεία Ε...ΑΒΕΕ, την αιτία της αδυναμίας της να εκτελέσει τη σύμβαση και τη διαφοροποίηση ή μη των τεχνικών προδιαγραφών των υπό παράδοση υλικών, όπως και για την τυχόν εν τω μεταξύ έκπτωσή της, κατά δεύτερον δε, εάν αυτή γνώριζε κατά την υπογραφή της Σύμβασης ότι τα συμβατικώς προβλεπόμενα κοχλιωτά εμφραγματικά εμπυρεύματα είχαν αντικατασταθεί διεθνώς από καψύλια πρεσσαριστού τύπου και ήταν αδύνατη η προμήθεια από τους υποκατασκευαστές και τότε άλλαξε η τεχνολογία αυτή.

Το Τμήμα Εξοπλιστικών Προγραμμάτων και Συμβάσεων ΣΞ της Δ/σης Αμυντικών Προγραμμάτων και Κυρίων Συμβάσεων της Γενικής Διεύθυνσης Αμυντικών Εξοπλισμών και Επενδύσεων του Υπουργείου Εθνικής Άμυνας με τα αντίστοιχα απαντητικά έγγραφα του με αριθ. πρωτ. α) Φ. 621/105887/Σ.17991/30-9-2021 και β) Φ. 621/109875/Σ.18661/11-10-2021 εκφράζοντας τις απόψεις του επί των τεθέντων ζητημάτων, παρέσχε πληροφορίες επί του πραγματικού και ειδικότερα ότι προμηθεύτρια εταιρεία δεν έχει παραδώσει οποιοδήποτε υλικό ούτε έχει κηρυχθεί έκπτωτη.

Νομοθετικό πλαίσιο

30.- Στα άρθρα 1, 16, 17, 42, 43 και 66 του π.δ. 284/1989 «*Τροποποίηση, συμπλήρωση και μεταγλώττιση του π.δ. 785/1978 περί προμηθειών, εργολαβιών και εκτελέσεως εργασιών των Ενόπλων Δυνάμεων*» (Α' 133), όπως τροποποιήθηκε και ισχύει μετά το π.δ. 189/1997, το οποίο (π.δ. 284/1989) εκδόθηκε κατ' εξουσιοδότηση του άρθρου 50 του ν.δ. 721/ 1970 «*Περί Οικονομικής Μερίμνης και Λογιστικού των Ενόπλων Δυνάμεων*» (Α' 251) ορίζονται, μεταξύ άλλων, τα εξής:

«Άρθρο 1

Με το παρόν Προεδρικό Διάταγμα, ρυθμίζονται αποκλειστικά οι μέθοδοι και οι διαδικασίες προμηθειών, εργολαβιών, εργασιών και παροχής υπηρεσιών που πραγματοποιούνται στο εσωτερικό και στο εξωτερικό της χώρας με τη φροντίδα του Υπουργείου Εθνικής Άμυνας για την ικανοποίηση των κάθε φύσεως αναγκών του.»

«Άρθρο 16

«1.Τα όργανα υλοποίησης των προμηθειών των Ενόπλων Δυνάμεων

διακρίνονται σε: α. Γνωμοδοτικά. β..... 2. Τα γνωμοδοτικά όργανα είναι: α. Η Κεντρική Γνωμοδοτική Επιτροπή Προμηθειών β. Οι Περιφερειακές γνωμοδοτικές Επιτροπές Προμηθειών.».

«Άρθρο 17

«1. Στην Γενική Διεύθυνση Εξοπλισμών και στα Γενικά Επιτελεία των Κλάδων των Ενόπλων Δυνάμεων, με απόφαση του Γενικού Διευθυντού της ΓΔΕ και των Αρχηγών των Κλάδων αντίστοιχα, συγκροτείται Κεντρική Γνωμοδοτική Επιτροπή Προμηθειών (ΚΓΕΠ). .....2..... 3. ....4.....5. Η Κεντρική Γνωμοδοτική Επιτροπή Προμηθειών έχει την αρμοδιότητα να κρίνει και να γνωματεύει εγγράφως για τις παρακάτω περιπτώσεις προμηθειών, που υπάγονται στην αρμοδιότητα της Γενικής Διεύθυνσης Εξοπλισμών και των Γενικών Επιτελείων και των οποίων το συνολικό ύψος κάθε δαπάνης υπερβαίνει το χρηματικό όριο των διαγωνισμών που γίνονται με έγγραφες ενσφράγιστες προσφορές: α.... β. Για την τροποποίηση των όρων σύμβασης στις περιπτώσεις που ορίζονται στο άρθρο 66 του παρόντος.... ».

«Άρθρο 42

Ποινικές Ρήτρες

1. Η ΓΔΕ ή ο φορέας κάθε Κλάδου των Ενόπλων Δυνάμεων που πραγματοποιεί την προμήθεια μπορεί να αποδεχθεί εκπρόθεσμη παράδοση και επιβάλλει, στην περίπτωση αυτή, για τις ημερολογιακές ημέρες καθυστέρησης, τα πρόστιμα που έχουν συμφωνηθεί στους όρους της σχετικής σύμβασης, τα οποία υπολογίζονται επί της αξίας ολόκληρης της εκπρόθεσμης παράδοσης του υλικού, ανεξάρτητα από τη χρονική διάρκειά της, καθώς επίσης και επί της αξίας του υλικού, το οποίο, αν και παραδόθηκε, δεν ήταν δυνατό να χρησιμοποιηθεί λόγω της καθυστέρησης του μέρους. Το ύψος τους καθορίζεται μετά από εισήγηση της ΓΔΕ με απόφαση του Υπουργού Εθνικής Άμυνας και ισχύει για τη ΓΔΕ και για όλους τους Κλάδους των Ενόπλων Δυνάμεων.».

«Άρθρο 43

Κήρυξη προμηθευτικού ως έκπτωτου - Επιβαλλόμενες Κυρώσεις

1. Σε περίπτωση κατά την οποία ο προμηθευτής δεν παραδώσει μέσα στις προθεσμίες που καθορίζονται από την σύμβαση που υπογράφηκε ή της τυχόν παράτασής τους, και σε όποια ποσότητα προβλέπεται συμβατικά το

κατακυρωμένο υλικό ή αυτό που απορρίφθηκε από την Επιτροπή Παραλαβών ή Επίλυσης Διαφορών με σκοπό να αντικατασταθεί, η αρμόδια Υπηρεσία μπορεί να κηρύξει τον προμηθευτή έκπτωτο και να του επιβάλλει αθροιστικά ή διαζευκτικά τις παρακάτω κυρώσεις:

α. Έκπτωσή του από την κατακύρωση στο όνομά του και από κάθε δικαίωμα που απορρέει απ' αυτήν.

β. Κατάπτωση της εγγύησης καλής εκτέλεσης της σύμβασης υπέρ του Μετοχικού Ταμείου του Κλάδου για λογαριασμό του οποίου υλοποιείται η προμήθεια ή του Κλάδου που ενεργεί την προμήθεια.

γ. Προμήθεια του είδους, είτε από τον επόμενο μειοδότη που έλαβε μέρος στο διαγωνισμό, είτε με διενέργεια επαναληπτικού διαγωνισμού ή και χωρίς αυτόν ανάλογα με τις ανάγκες της υπηρεσίας και με καταλογισμό σε βάρος του της τυχόν μεγαλύτερης διαφοράς τιμής προμήθειας του είδους, που εισπράττεται, είτε από όσα τυχόν του οφείλει το Δημόσιο, είτε σύμφωνα με τις διατάξεις για είσπραξη Δημοσίων Εσόδων.

δ. Εφαρμογή των ποινικών ρητρών λόγω καθυστέρησης της παράδοσης.

2. Οι παραπάνω κυρώσεις είναι ανεξάρτητες από κάθε αξίωση της ενδιαφερόμενης για την προμήθεια υπηρεσίας των Ενόπλων Δυνάμεων για κάθε θετική ζημία της που προήλθε άμεσα ή έμμεσα από την άρνηση του προμηθευτή να πραγματοποιήσει έγκαιρα την προμήθεια που του κατακυρώθηκε.

3. Έκπτωση δεν μπορεί να επιβληθεί, πριν περάσουν 3 μήνες από τις προθεσμίες που αναφέρονται στην παράγραφο 1 του παρόντος, είναι δε υποχρεωτική μετά την παρέλευση 6 μηνών από αυτή. Εξαίρεση από τα χρονικά αυτά πλαίσια μπορεί να γίνει μόνο με απόφαση του Υπουργού Εθνικής Άμυνας, μετά από αιτιολογημένη εισήγηση της Υπηρεσίας που εκτελεί την προμήθεια.

4. Η απαλλαγή του προμηθευτή από τις παραπάνω συνέπειες, εκτός από τις περιπτώσεις του άρθρου 44, καθώς και η ακύρωση, μείωση ή αναθεώρηση κατάσχεσης εγγυοδοσίας που έχει αποφασισθεί, επιβολής προστίμου και καταλογισμού διαφέροντος τιμής, δεν επιτρέπεται να γίνει με διοικητική απόφαση που θεωρείται άκυρη και ανεκτέλεστη.».

« Άρθρο 66

1. Τροποποίηση όρων σύμβασης μετά την υπογραφή της δεν επιτρέπεται, εκτός από τις παρακάτω περιπτώσεις για τις οποίες κρίνει και αποφασίζει χωρίς βλάβη των συμφερόντων του Δημοσίου εκείνος που έχει την οικονομική εξουσία ή δικαιοδοσία σύμφωνα με το νόμο και με βάση τα στοιχεία και δεδομένα κάθε περίπτωσης και συγκεκριμένα: α. Της μεταβολής των συμβατικών προθεσμιών, χρόνου παράδοσης ή αντικατάστασης των υπό προμήθεια υλικών ή εργασιών που κρίθηκαν ακατάλληλες. β. Της παραλαβής υλικού με έκπτωση τιμής, με σύγχρονο προσδιορισμό του ποσοστού της για παραδόσεις υλικού, κατά παρέκκλιση των όρων της σύμβασης και εκτός των επιτρεπομένων ορίων ανοχής παρεκτροπών του προμηθευτή. γ. Της απαλλαγής προμηθευτή από την παράδοση υπολοίπου που δεν υπερβαίνει τα δέκα τοις εκατό της συμβατικής ποσότητας υλικών, λόγω ειδικών συνθηκών, με επιβολή ή όχι προστίμου σ' αυτόν.

2. Πρόταση διάλυσης σύμβασης με κοινή συγκατάθεση των συμβαλλόμενων ή απαλλαγής του προμηθευτή από την παράδοση υπολοίπου, που υπερβαίνει το δέκα τοις εκατό της συνολικής προμήθειας, ή αύξησης συμβατικής τιμής ή τροποποίησης άλλης θεμελιώδους διάταξης της σύμβασης, συνοδεύεται και από γνωμοδότηση των Νομικών υπηρεσιών Διοίκησης για λήψη σχετικής απόφασης. Ως θεμελιώδεις διατάξεις, κατ' αρχήν θεωρούνται εκείνες που δεν περιλαμβάνονται στις περιπτώσεις της παρ. 1 του παρόντος άρθρου ή σε κάθε περίπτωση οι αναφερόμενες σε αντικείμενο της σύμβασης των οποίων η τροποποίηση προκαλεί βλάβη στα συμφέροντα του Δημοσίου. 3.....».

31.- Στις διατάξεις των άρθρων 71 και 73 του ν. 3433/2006 «Προμήθειες αμυντικού υλικού των Ενόπλων Δυνάμεων» (Α' 20/7-2-2006) ορίζονται τα εξής:

« Άρθρο 71. Καταργούμενες διατάξεις.

Από την έναρξη ισχύος του νόμου αυτού καταργούνται οι διατάξεις του π.δ. 284/1989 (ΦΕΚ 133 Α') και κάθε αντίθετη διάταξη που αφορά τις Προμήθειες αμυντικού υλικού των Ενόπλων Δυνάμεων και αναφέρεται σε θέματα ρυθμιζόμενα από το νόμο αυτόν.

Άρθρο 73. Έναρξη ισχύος-Μεταβατικές διατάξεις.

1. Η ισχύς του νόμου αυτού αρχίζει δύο μήνες μετά τη δημοσίευσή του στην

Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

2. Προμήθειες αμυντικού υλικού που ήδη έχουν προκηρυχθεί ή εκτελούνται κατά το χρόνο που ο νόμος αυτός τίθεται σε ισχύ εξακολουθούν να διέπονται και να ρυθμίζονται από τις ισχύουσες διατάξεις.».

32.- Περαιτέρω, στη διάταξη της παραγράφου 3 του άρθρου 109 του ν. 3978/2011 «*Δημόσιες Συμβάσεις Έργων, Υπηρεσιών και Προμηθειών στους τομείς της Άμυνας και της Ασφάλειας - Εναρμόνιση με την Οδηγία 2009/81/ΕΚ - Ρύθμιση θεμάτων του Υπουργείου Εθνικής Άμυνας*», (Α' 137), ο οποίος άρχισε να ισχύει από τη δημοσίευσή του στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως (16-6-2011) σύμφωνα με το άρθρο 118 αυτού, ορίζεται ότι «*Συμβάσεις έργων, υπηρεσιών ή προμηθειών που έχουν συναφθεί πριν την ημερομηνία έναρξης ισχύος του παρόντος νόμου, εκτελούνται σύμφωνα με το καθεστώς που τις δειλίπε κατά το χρόνο σύναψης τους.*».

Συμβατικό πλαίσιο

33.- Στη Σύμβαση με αριθμό 012B/03 μεταξύ του ΥΠΕΘΑ/ΓΓΟΣ & ΑΕ (νυν ΥΠΕΘΑ/ΓΔΑΕΕ) και της Ε... ΑΒΕΕ (νυν Ε...) προβλέπονται, μεταξύ άλλων, τα εξής:

«Άρθρο 1.

ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ ΣΥΜΒΑΣΗΣ

1. Αντικείμενο της σύμβασης αυτής είναι η από μέρους του ΑΓΟΡΑΣΤΗ αγορά των Πυρομαχικών που αναφέρονται στο Παράρτημα «Α» αυτής της σύμβασης¹, καλουμένων εφεξής ως «συμβατικών υλικών», από τον ΠΡΟΜΗΘΕΥΤΗ.»

«Άρθρο 2.

ΒΑΣΙΚΕΣ ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΑΠΑΙΤΗΣΕΙΣ-ΤΕΧΝΙΚΟΙ ΟΡΟΙ

1....2...3. Επιπλέον για την προμήθεια των υλικών της παρούσας σύμβασης καθορίζονται τα παρακάτω:

α. Η Ε... αναλαμβάνει την υποχρέωση, χωρίς επιπλέον κόστος, όπως:

(1) Πραγματοποιήσει την εκπαίδευση προσωπικού πέντε (5) ατόμων του ΓΕΝ στην διαδικασία παραγωγής-ποιοτικού ελέγχου και βλητικών δοκιμών των προς

---

¹ Στο Παράρτημα «Α» παρατίθεται αναλυτικός πίνακας των υπό προμήθεια υλικών κατ' είδος πυρομαχικών, τιμή μονάδος, ποσότητας σε τεμάχια, συνολικής αξίας, ΕΠΑ (%) και χρόνο παράδοσης

προμήθεια πυρομαχικών.

(2) Παραδώσει στο ΓΕΝ πέντε (5) πλήρεις σειρές εικονικών και πέντε (5) πλήρεις σειρές πυρομαχικών σε τομή, των τύπων φυσιγγίων ARTEMIS και EMERLEC που κατασκευάζει η εταιρεία.

β. Η κατασκευή των φυσιγγίων ARTEMIS-30 τύπου APDS γίνεται για πρώτη φορά και ως εκ τούτου προϋπόθεση για την έναρξη της κανονικής παραγωγής, αποτελεί ο επιτυχής έλεγχος οδηγού μερίδας που θα πραγματοποιηθεί από αρμόδια επιτροπή της ΓΔΑΕ.

γ. Ο έλεγχος αποδοχής των φυσιγγίων 30 mm EMERLEC, θα πραγματοποιηθεί με τη διαδικασία που προβλέπεται για αποδοχή οδηγού μερίδας.

δ.....ε.....στ.....ζ. Για τα πυρομαχικά ARTEMIS-30 τύπου APDS που θα κατασκευαστούν για πρώτη φορά η ΕΒΟ δεσμεύεται με τη σχετική ρήτρα κωδικοποίησης και θα προβεί στις απαιτούμενες ενέργειες κωδικοποίησης σύμφωνα με τις STANAG' s 3150 και 3151, πριν την αποδοχή της οδηγού μερίδας. Τα υπόλοιπα προς προμήθεια πυρομαχικά είναι ήδη κωδικοποιημένα ως εξής:

(1) ARTEMIS-30 HEIT-T σε ταινίες: NSN 1305-23-113-0617

(2) ARTEMIS-30 TP-T σε ταινίες: NSN1305-23-113-0616

(3) EMERLEC 30 mm 4TP και 1TP-T σε ταινίες: NSN 1305-23-110-9950 και NSN 1305-23-110-9951 αντίστοιχα.».

«Άρθρο 3.

ΣΥΜΒΑΤΙΚΕΣ ΤΙΜΕΣ-ΑΞΙΑ ΥΛΙΚΩΝ

1. Τιμή προμήθειας μονάδας πυρομαχικών:

α. Φύσιγγες ARTEMIS-30 HEI-T σε ταινίες: 106 ευρώ

β. Φύσιγγες ARTEMIS-30 TP-T σε ταινίες: 63,3 ευρώ

γ. Φύσιγγες ARTEMIS-30 APDS: 142 ευρώ

δ. Φύσιγγες EMERLEC 4TP-1TP-T σε ταινίες: 60 ευρώ

2. Συνολικό κόστος προμήθειας πυρομαχικών: 1.441.600 ευρώ.».

«Άρθρο 4.

ΔΙΑΣΦΑΛΙΣΗ ΚΑΙ ΕΛΕΓΧΟΣ ΤΗΣ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ-ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΤΙΚΑ

1....

2. Η ποιότητα που προσδιορίζεται από τις προδιαγραφές, τα τεχνικά σχέδια και τις απαιτήσεις του ΑΓΟΡΑΣΤΗ, σύμφωνα με την σύμβαση, καθώς και ο ποιοτικός έλεγχος που επιβεβαιώνει την ποιότητα αυτή, είναι αποκλειστικά ευθύνη του ΠΡΟΜΗΘΕΥΤΗ. Οι εφαρμοζόμενες από τον ΠΡΟΜΗΘΕΥΤΗ διαδικασίες για την διασφάλιση και τον έλεγχο της ποιότητας των υλικών, σε όλα τα στάδια υλοποίησης αυτής της σύμβασης, θα ικανοποιούν τις απαιτήσεις του AQAP-120 (Ed.2) και θα είναι σύμφωνες με τις προβλέψεις του Κανονισμού Κρατικής Διασφάλισης Ποιότητας Αμυντικού Υλικού της ΓΔΑΕ.

3...4...5...6...7...8...9...10....

11. Ο ΠΡΟΜΗΘΕΥΤΗΣ υποχρεούται, κατά την διαδικασία κατασκευής των Πυρομαχικών, να εφαρμόζει τους ελέγχους και δοκιμές, που προβλέπονται από τα σχέδια και τις προδιαγραφές, καθώς και από το εγκεκριμένο Σχέδιο Ποιότητας (κατά AQAP-120), στις εγκαταστάσεις του και με δαπάνες του. Σε περίπτωση αδυναμίας του, οι έλεγχοι ή οι δοκιμές που προδιαγράφονται, θα εκτελούνται, με δαπάνες του, σε Στρατιωτικά, Δημόσια ή Ιδιωτικά Εργαστήρια, που θα γίνονται γνωστά, πριν από την διεξαγωγή των ελέγχων, στην ΜΟΕΠ-1/ΓΔΑΕ.

12....13...14...

15. Τα πιστοποιητικά πρώτων υλών που θα προέρχονται είτε από ξένη Κυβερνητική αρχή, είτε διεθνή αναγνωρισμένο οργανισμό, είτε εργοστάσια κατασκευής, ή από τον ίδιο τον ΠΡΟΜΗΘΕΥΤΗ θα γίνονται κατ' αρχήν δεκτά από την ΜΟΕΠ-1/ΓΔΑΕ. Η ύπαρξη των πιστοποιητικών αυτών δεν αίρει το δικαίωμα της ΜΟΕΠ-1/ΓΔΑΕ να προβαίνει, εφόσον υπάρχουν τεκμηριωμένες υπόνοιες, σε επανελέγχους και δοκιμές, για την επιβεβαίωση της ποιότητας που προδιαγράφεται, κατά προτίμηση στις εγκαταστάσεις του ΠΡΟΜΗΘΕΥΤΗ, ή σε εξωτερικό φορέα, μόνον εφ' όσον οι εν λόγω έλεγχοι-δοκιμές δεν είναι δυνατόν να εκτελεσθούν στις εγκαταστάσεις του ΠΡΟΜΗΘΕΥΤΗ. Προκειμένου, όπου απαιτείται, να εξασφαλίζονται Πιστοποιητικά Συμμόρφωσης Προϊόντων, προσυπογραμμένα από την αρμόδια Κρατική Αρχή (Υπουργείο Άμυνας), της χώρας του υποπρομηθευτή εξωτερικού (χώρα-μέλος του ΝΑΤΟ), θα εφαρμόζονται τα προβλεπόμενα στη STANAG 4107 και την απαίτηση 4.6 του AQAP-120 Ed.2. Η σχετική αίτηση θα δρομολογείται αρμοδίως από την ΜΟΕΠ-1/ΓΔΑΕ, κατά προβλεπόμενα.».

«Άρθρο 9

ΠΛΗΡΩΜΕΣ-ΚΡΑΤΗΣΕΙΣ

1. Η πληρωμή της αξίας των υλικών θα γίνει με μέριμνα του ΓΕΝ/Ε2 και σε βάρος των ΧΕΠ ή ΤΧΕ που έχουν εκδοθεί ή θα εκδοθούν για το σκοπό αυτό, ως ακολούθως:

α. Εντός τριάντα (30) ημερών από την υπογραφή της σύμβασης θα καταβληθεί στον ΠΡΟΜΗΘΕΥΤΗ προκαταβολή ίση με το 50% της πραγματικής αξίας των υπό προμήθεια πυρομαχικών, αφαιρουμένων των προβλεπομένων κρατήσεων, χωρίς αντεγγύηση σύμφωνα με το άρθρο 46 παρ. 4 του ΠΔ 284/89, έναντι εξοφλητικής απόδειξης και πιστοποιητικών φορολογικής και ασφαλιστικής ενημερότητας, δηλαδή: προκαταβολή 720.800 ευρώ μείον κρατήσεις 6,144%, ποσό 44.285,95 ευρώ. Για τις φυσίγγες ARTEMIS-30 τύπου APDS που κατασκευάζονται για πρώτη φορά, θα χορηγηθεί επιπρόσθετη προκαταβολή 30% της αξίας αυτών, μετά την έκδοση του πιστοποιητικού αποδοχής μερίδας από τη ΓΔΑΕ, δηλαδή ποσό 170.400 ευρώ μείον κρατήσεις 6,144%, ποσό 10.469,38 ευρώ.

β...

γ. Το υπόλοιπο ποσό της συνολικής αξίας της προμήθειας κάθε πυρομαχικού θα καταβάλλεται από τον ΑΓΟΡΑΣΤΗ στον ΠΡΟΜΗΘΕΥΤΗ μέσα σε 30 ημέρες, το βραδύτερο, μετά την ημερομηνία της οριστικής προσκόμισης από τον ΠΡΟΜΗΘΕΥΤΗ των παρακάτω δικαιολογητικών:

(1)..(2)....(8).Ειδικά για τα πυρομαχικά ARTEMIS 30 τύπου APDS, βεβαίωση (ή επικυρωμένο αντίγραφο αυτής) από την ΑΥΚΥ όπου θα βεβαιώνεται ότι για το συγκεκριμένο είδος ο ΠΡΟΜΗΘΕΥΤΗΣ ολοκλήρωσε τις υποχρεώσεις του όσο αφορά την κωδικοποίησή τους.

2...3...4...

5. Σε περιπτώσεις καθυστέρησης παραδόσεως των υλικών ή υπηρεσιών της συμβάσεως, ή λύσεως της συμβάσεως, ή κηρύξεως του ΠΡΟΜΗΘΕΥΤΗ ως εκπτώτου, οφείλονται στον ΑΓΟΡΑΣΤΗ οι νόμιμοι τόκοι, επί της προκαταβολής της παραπάνω παραγράφου 1^α, οι οποίοι υπολογίζονται ως εξής:...

6. Επίσης πέρα από την ημερομηνία λύσης της σύμβασης ή κήρυξης του ΠΡΟΜΗΘΕΥΤΗ ως εκπτώτου και μέχρι την επιστροφή της προκαταβολής,

οφείλεται από τον ΠΡΟΜΗΘΕΥΤΗ τόκος υπερημερίας που υπολογίζεται με το ποσοστό του νόμιμου και από υπερημερία τόκου που ισχύει κάθε φορά.».

«Άρθρο 11.

ΠΟΙΝΙΚΕΣ ΡΗΤΡΕΣ

1. Σε περίπτωση που ο ΠΡΟΜΗΘΕΥΤΗΣ δεν παραδώσει όλη την ποσότητα ή μέρος των υλικών που ανέλαβε να προμηθεύσει μέσα στις προθεσμίες που καθορίζονται από την παρούσα σύμβαση ή σε περίπτωση απορρίψεως όλης ή μέρους της ποσότητας των υλικών και μη αντικαταστάσεώς της μέσα στις καθορισμένες προθεσμίες ή σε περίπτωση αθετήσεως οποιουδήποτε όρου της συμβάσεως αυτής ο ΑΓΟΡΑΣΤΗΣ μπορεί, κατά την απόλυτη κρίση του, να κηρύξει ΕΚΠΤΩΤΟ τον ΠΡΟΜΗΘΕΥΤΗ με απόφαση του ΥΠΕΘΑ/ΓΔΑΕ και σύμφωνα γνώμη του ΓΕΝ. Η κήρυξη του ΠΡΟΜΗΘΕΥΤΗ ως εκπτώτου συνεπάγεται τις κυρώσεις που προβλέπονται από το άρθρο 43 του ΠΔ 284/89.

2. Οι ανωτέρω κυρώσεις είναι ανεξάρτητες από κάθε αξίωση της Υπηρεσίας για οποιαδήποτε θετική ζημιά της που προέρχεται άμεσα ή έμμεσα από την άρνηση ή την αδυναμία του ΠΡΟΜΗΘΕΥΤΗ, εκτός από την περίπτωση ανωτέρας βίας, να εκτελεσθεί πλήρως η σύμβαση.

3. Η Υπηρεσία, κατά την κρίση της, μπορεί να δεχθεί εκπρόθεσμη παράδοση οπότε και επιβάλλονται τα κατωτέρω πρόστιμα.....

4. Ως εκπρόθεσμες ημέρες υπολογίζονται οι ημερολογιακές ημέρες. Η είσπραξη του προστίμου εάν υπάρξει τέτοιο, θα γίνεται μέσα σε 20 ημέρες από την επιβολή του, από το ποσό που δικαιούται να εισπράξει ο ΠΡΟΜΗΘΕΥΤΗΣ, υπέρ των πόρων του ΜΤΝ, και αν δεν επαρκεί αυτό, από την ιδιαίτερη περιουσία του ΠΡΟΜΗΘΕΥΤΗ.».

5...6...

7. Ανεξάρτητα από το πρόστιμο που προβλέπεται, σύμφωνα με τα παραπάνω για λόγους εκπρόθεσμης παραδόσεως σε βάρος το ΠΡΟΜΗΘΕΥΤΗ που παραδίνει εκπρόθεσμα, καταλογίζονται, εφ' όσον αυτός έχει εισπράξει μέρος της συμβατικής αξίας ως προκαταβολή, και τόκοι εκ δικαιοπραξίας που υπολογίζονται με το ισχύον κάθε φορά ανώτατο όριο του ποσοστού του εκ δικαιοπραξίας τόκου με βάση το χρόνο που μεσολάβησε από την επομένη της

λήξεως της συμβατικής προθεσμίας παραδόσεως μέχρι την παράδοση του συμβατικού είδους.

8. Σε περίπτωση που επιβάλλεται τόκος, αυτός εισπράττεται από την ιδιαίτερη περιουσία του ΠΡΟΜΗΘΕΥΤΗ και κατατίθεται σαν έσοδο του Δημοσίου.».

«Άρθρο 12.

ΚΗΡΥΞΗ ΠΡΟΜΗΘΕΥΤΗ ΩΣ ΕΚΠΤΩΤΟΥ-ΚΑΤΑΓΓΕΛΙΑ ΣΥΜΒΑΣΗΣ

1. Σε περίπτωση που ο ΠΡΟΜΗΘΕΥΤΗΣ δεν παραδώσει, μετά την παρέλευση τεσσάρων (4) μηνών, από την λήξη της προβλεπόμενης στο άρθρο 5 αυτής της σύμβασης προθεσμίας παράδοσης, τα υπό προμήθεια Πυρομαχικά, ή αυτά που τυχόν απορρίφθηκαν από την αρμόδια Επιτροπή οριστικής ποιοτικής και ποσοτικής παραλαβής, με σκοπό να αντικατασταθούν, ο ΑΓΟΡΑΣΤΗΣ δικαιούται, σύμφωνα με την απόλυτη κρίση του, ή να επιμείνει στην εκτέλεση της σύμβασης, οπότε θα καταβληθούν οι σχετικές ποινικές ρήτρες από τον ΠΡΟΜΗΘΕΥΤΗ, ή να λύσει μονομερώς αυτή, όσον αφορά τις ποσότητες των συμβατικών υλικών, που δεν παραδόθηκαν και να κηρύξει τον ΠΡΟΜΗΘΕΥΤΗ έκπτωτο της σύμβασης με απλή έγγραφη ειδοποίηση προς αυτόν.

2. Οι παραπάνω κυρώσεις είναι ανεξάρτητες από κάθε αξίωση του ΑΓΟΡΑΣΤΗ, για κάθε θετική ζημιά του, που προήλθε άμεσα ή έμμεσα από την αδυναμία ή άρνηση του ΠΡΟΜΗΘΕΥΤΗ να πραγματοποιήσει έγκαιρα τις παραδόσεις των συμβατικών υλικών.

3. Σε περίπτωση μη τήρησης ουσιώδους ή ουσιωδών όρων της παρούσας σύμβασης από τον ΠΡΟΜΗΘΕΥΤΗ και εφόσον αυτός δεν εκπληρώσει στην προκειμένη περίπτωση τη συμβατική του υποχρέωση, μέσα σε προθεσμία έξι (6) μηνών από την έγγραφη ειδοποίησή του από τον ΑΓΟΡΑΣΤΗ και λόγω αυτής της αιτίας ο ΑΓΟΡΑΣΤΗΣ ευλόγως δεν έχει ενδιαφέρον για περαιτέρω εκτέλεση της σύμβασης, ο ΑΓΟΡΑΣΤΗΣ έχει το δικαίωμα να καταγγείλει μονομερώς τη σύμβαση αυτή και να κηρύξει τον ΠΡΟΜΗΘΕΥΤΗ έκπτωτο, για το μέρος της σύμβασης που δεν εκτελέστηκε.

4. Σε περίπτωση καταγγελίας της σύμβασης ο ΠΡΟΜΗΘΕΥΤΗΣ υποχρεούται να επιστρέψει στον ΑΓΟΡΑΣΤΗ εντόκως, κατά τα οριζόμενα στην παράγραφο 6 του άρθρου 11 αυτής της σύμβασης, την προκαταβολή που έλαβε για την συγκεκριμένη προμήθεια κατά το ποσοστό που αυτή η προκαταβολή δεν

αντιστοιχεί σε εκτελεσθείσες παραδόσεις Πυρομαχικών, για τις οποίες οφείλεται αμοιβή εκ μέρους του ΑΓΟΡΑΣΤΗ».

«Άρθρο 14.

ΛΥΣΗ-ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΗ-ΕΚΧΩΡΗΣΗ ΣΥΜΒΑΣΗΣ

1. Επιτρέπεται η τροποποίηση ή η λύση αυτής της σύμβασης ύστερα από κοινή συμφωνία ΑΓΟΡΑΣΤΗ και ΠΡΟΜΗΘΕΥΤΗ, σύμφωνα με τα καθοριζόμενα στην ισχύουσα, τον χρόνο της υπογραφής της Ελληνικής νομοθεσίας περί προμηθειών των Ενόπλων Δυνάμεων (ΠΔ 284/89 και ΠΔ 189/97).»

«Άρθρο 18.

ΚΩΔΙΚΟΠΟΙΗΣΗ ΥΛΙΚΩΝ

1. Απαιτείται η Κωδικοποίηση των πυρομαχικών ARTEMIS 30 τύπου APDS...».

«Άρθρο 19.

ΘΕΣΗ ΣΕ ΙΣΧΥ-ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ

1...2. Η σύμβαση αυτή θα παραμείνει σε ισχύ μέχρις εκπληρώσεως όλων των εκατέρωθεν συμβατικών υποχρεώσεων των δύο συμβαλλομένων μερών.».

«Άρθρο 20.

ΤΕΛΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

1...2...8. Η παρούσα σύμβαση διέπεται από το ΠΔ 284/89 και όπως αυτό τροποποιήθηκε με το ΠΔ 189/97.».

Ερμηνεία και εφαρμογή διατάξεων

Από τις προαναφερόμενες διατάξεις, ερμηνευόμενες αυτοτελώς, αλλά και σε συνδυασμό μεταξύ τους, ενόψει και όλου του νομικού πλαισίου εντός του οποίου εντάσσονται, του σκοπού που εξυπηρετούν και την υπαγωγή σ' αυτές των πραγματικών περιστατικών που τέθηκαν υπόψη μας από την ερωτώσα Υπηρεσία, συνάγονται τα ακόλουθα:

34.- Επειδή η σύμβαση 012B/03 συνήφθη στις 18-3-2003, εκτελείται βάσει των διατάξεων του π.δ. 284/1989, κατ' ευθεία εφαρμογή των διατάξεων των άρθρων 109 παρ. 3 και 118 του ν. 3978/2011 αλλά και βάσει των διατάξεων του άρθρου 73 παρ. 1 και 2 του προϊσχύσαντος του ν. 3978/2011, ν. 3433/2006. Επισημαίνεται ότι και στο άρθρο 20.8 της σύμβασης συμφωνήθηκε ότι όλες οι λεπτομέρειες της εκτέλεσης της εν λόγω σύμβασης θα διέπονται από τα

περιεχόμενα του π.δ. 284/89 και όπως αυτό τροποποιήθηκε με το π.δ. 189/1997 .

35.- Από το συνδυασμό των δημοσίων τάξεως διατάξεων των άρθρων 17 παρ. 1 και 5 και 66 του π.δ. 284/1989, προκύπτει ότι, μετά την υπογραφή μιας σύμβασης προμήθειας ή εργολαβίας ή εκτέλεσης εργασιών για τις Ένοπλες Δυνάμεις, είναι κατ' εξαίρεση δυνατή η τροποποίηση των όρων της, ακόμη και εκείνων που χαρακτηρίζονται ως θεμελιώδεις, εφόσον γνωμοδοτήσουν γι' αυτήν α) η Κεντρική Γνωμοδοτική Επιτροπή Προμηθειών (ΚΓΕΠ), β) το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους.

36.- Κατά την έννοια της προαναφερόμενης διάταξης του άρθρου 66 παρ. 2 του π.δ. 284/1989, ως θεμελιώδεις διατάξεις, πέραν των ρητά κατονομαζόμενων περιπτώσεων της παραγράφου αυτής (πρόταση διάλυσης σύμβασης με κοινή συγκατάθεση των συμβαλλόμενων ή απαλλαγής του προμηθευτή από την παράδοση υπολοίπου που υπερβαίνει το 10% της συνολικής προμήθειας ή αύξησης συμβατικής τιμής), νοούνται κατ' αρχάς εκείνες που α) δεν περιλαμβάνονται στην παρ. 1 και β) εκείνες που αναφέρονται σε αντικείμενο της σύμβασης των οποίων η τροποποίηση προκαλεί βλάβη στα συμφέροντα του Δημοσίου.

37.- Για να έχει το ΝΣΚ την αρμοδιότητα να γνωμοδοτήσει, κατ' άρθρο 66 παρ. 2 εδ. α' π.δ. 284/1989, δεν αρκεί, κατά την αληθή ερμηνεία της παραπάνω διάταξης, η επιδιωκόμενη τροποποίηση να αφορά απλά θεμελιώδη όρο της σύμβασης, αλλά απαιτείται επιπρόσθετα να προκαλείται από αυτή βλάβη στα συμφέροντα του Δημοσίου (ΝΣΚ 103/2021, 195/2020, 26/2018, 72/2017, 3/2017, 214/2016, 179/2015, 99/2014). Ειδικότερα, για την κατάφαση της αρμοδιότητας του ΝΣΚ αρκεί η αντικατάσταση, τροποποίηση, προσθήκη ή κατάργηση του περιεχομένου οποιουδήποτε όρου, που προκαλεί αντικειμενικά βλάβη στα συμφέροντα του Δημοσίου, υπό την έννοια ότι μεταβάλλεται μία διάταξη ή όρος ή ρήτρα της σύμβασης, κατά τρόπο ώστε επέρχεται απομείωση των δικαιωμάτων του Δημοσίου που προβλέπονται τη Σύμβαση, χωρίς κάτι τέτοιο να δικαιολογείται με πληρότητα και σαφήνεια από επιτακτικούς λόγους δημοσίου συμφέροντος (ΝΣΚ 103/2021, 195/2020, 26/2018, 72/2017, 214/2016, 245/2010, 541/2008). Προκειμένου δε το ΝΣΚ να εκδώσει τη σχετική

γνωμοδότησή του, στο πλαίσιο και της γενικής κατ' άρθρο 2 του ν. 3086/2002 «Οργανισμός του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους» αρμοδιότητάς του για καθοδήγηση των ενεργειών της Διοίκησης με νομικές γνωμοδοτήσεις, θα πρέπει, για τη νομιμότητα της επιδιωκόμενης τροποποίησης, να εξειδικεύεται από την Υπηρεσία κατά τρόπο ειδικό το ότι η επιδιωκόμενη τροποποίηση είναι απαραίτητη και αναγκαία για την πραγμάτωση του σκοπού της σύμβασης (ΝΣΚ 195/2020, 26/2018, 72/2017, 214/2016, 179/2015, 338/2014, 99/2014, 245/2013).

38.- Στην περίπτωση κατάφασης της αρμοδιότητάς του, το ΝΣΚ γνωμοδοτεί σύμφωνα με τα επικαλούμενα από την αρμόδια υπηρεσία πραγματικά περιστατικά και στοιχεία, αν η επέμβαση στον ενοχικό δεσμό είναι νόμιμη και αιτιολογείται επαρκώς (ΝΣΚ 195/2020, 26/2018, 214/2016, 179/2015, 338/2014, 99/2014, 311 και 245/2013, 348/2012, 419/2011, 420, 419, 394, 300 και 2/2008, 6/2007, 332 και 264/2005, 336/2004Ολ., 580 και 470/2004). Ακραίο όριο κάθε τροποποίησης είναι η εξυπηρέτηση του δημοσίου συμφέροντος, υπό την έννοια ότι εξυπηρετείται ο σκοπός για τον οποίο έχει συναφθεί η σύμβαση (ΝΣΚ 103/2021, 195/2020, 26/2018, 214/2016, 179/2015, 338/2014, 245/2013, 419/2011, 420, 419, 394, 300 και 2/2008, 6/2007).

39.- Πάντως, η τροποποίηση των θεμελιωδών όρων της σύμβασης δεν μπορεί να εξικνείται μέχρι του σημείου να μεταβάλλεται παντελώς τόσο το αντικείμενο της παροχής όσο και ο σκοπός τον οποίο εξυπηρετεί η σύμβαση, διότι σε αντίθετη περίπτωση θα επερχόταν πρόδηλη παραβίαση των αρχών της διαφάνειας και του ανταγωνισμού, καταστρατήγηση του πνεύματος και του σκοπού των γενικών περί προμηθειών διατάξεων, καθώς και των ειδικότερων διατάξεων του π.δ. 284/1989 (ΝΣΚ 103/2021, 195/2020, 92/2008, 114/2004). Ο κίνδυνος αυτός, ωστόσο, αμβλύνεται στις περιπτώσεις των απευθείας αναθέσεων, όταν τροποποιούνται μερικώς οι προδιαγραφές του υπό προμήθεια αντικειμένου, προκειμένου να προσαρμοστεί αυτό σε χρήση διαφορετική από την αρχικώς προβλεπόμενη, η οποία εξυπηρετεί το σκοπό στον οποίο αποβλέπει, καθώς και όταν η μετατροπή αυτή επιβάλλεται από λόγους δημοσίου συμφέροντος, κατόπιν μεταβολής των συνθηκών λόγω έκτακτης ανάγκης, επόμενης του χρόνου σύναψης της αρχικής σύμβασης (ΝΣΚ

103/2021, 93/2017, 114/2004), στην έννοια δε της διαφορετικής χρήσης πρέπει να θεωρηθεί ότι περιλαμβάνεται και η μερικότερη χρήση των υπό προμήθεια υλικών.

40.- Σε κάθε περίπτωση, η ουσιαστική εκτίμηση των όρων του σχεδίου τροποποίησης μιας σύμβασης, και ειδικότερα του αν αυτοί είναι συμφέροντες για το Δημόσιο ή εξυπηρετούν τους σκοπούς της σύμβασης, ιδίως όταν για την εκτίμηση αυτή απαιτούνται τεχνικές ή/και οικονομικές γνώσεις, ανήκει στην κυριαρχική εξουσία της Διοίκησης (ΣΤΕ 3199/2003 ΝοΒ 52, 1842, ΝΣΚ 26/2018, 93/2017Ολ, 214/2016, 179/2015, 338 και 99/2014, 311 και 245/2013, 601, 420, 419, 394, 300 και 2/2008, 6/2007, 365/2006). Το δε ΝΣΚ δεν έχει αρμοδιότητα να προβεί σε εκτίμηση και αξιολόγηση της σε βάρος των συμφερόντων του Ελληνικού Δημοσίου βλάβης από τη μη υλοποίηση μιας σύμβασης που άπτεται ζητημάτων που συνδέονται άρρηκτα με ειδικές επιστημονικές ή τεχνικές γνώσεις και ανάγεται στη σφαίρα της ουσιαστικής κρίσης της Διοίκησης (ΝΣΚ 48/2016).

41.- Επιπλέον πρέπει να θεωρηθεί ότι μετά το χρόνο λήξης της ισχύος της σύμβασης δεν είναι δυνατή η τροποποίησή της, διότι σε αντίθετη περίπτωση, η τυχόν σύναψη τροποποιητικής σύμβασης θα συνιστούσε νέα σύμβαση συναφθείσα κατά παρέκκλιση της αρχής της νομιμότητας. Εξάλλου, τα γεγονότα ή καταστάσεις που επέβαλαν την μετά την κατάρτιση της σύμβασης τροποποίηση συμβατικών όρων δεν πρέπει να οφείλονται σε αντισυμβατική συμπεριφορά του αντισυμβαλλόμενου, ούτε να ανατρέπουν κατά τρόπο ουσιώδη την οικονομική ισορροπία της αρχικής σύμβασης (ΝΣΚ 103/2021, 93/2017, 96/2019).

42.- Τέλος, επισημαίνεται ότι το περιεχόμενο της γνωμοδότησης της Κεντρικής Γνωμοδοτικής Επιτροπής Προμηθειών (ΚΓΕΠ) [η έκδοση της οποίας απαιτείται σε κάθε περίπτωση να έχει προηγηθεί της έκδοσης της γνωμοδότησης του ΝΣΚ κατ' άρθρο 17 παρ. 5 περ. β του π.δ. 284/1989 (ΝΣΚ 103/2021, 96/2019, 26/2018)], δεν είναι άνευ ετέρου δεσμευτικό για το ΝΣΚ, το οποίο έχει τη δυνατότητα, ύστερα από εκτίμηση όλων των δεδομένων και στοιχείων του φακέλου μιας σύμβασης, να γνωμοδοτήσει διαφορετικά αιτιολογώντας την άποψή του αυτή (ΝΣΚ 103/2021, 214/2016).

43.- Στην προκειμένη περίπτωση, με την 1^η τροποποίηση της Σύμβασης 012B/03 (τροποποίηση η οποία προβλέπεται στο άρθρο 14 της Σύμβασης) τροποποιείται το αντικείμενο της Σύμβασης Προμήθειας σε τρόπον ώστε, εντός 12 μηνών από την ημερομηνία υπογραφής την εν λόγω τροποποίησης, να παραδοθούν 4.400 πυρομαχικά ARTEMIS-30 HEI-T και 4.019 πυρομαχικά ARTEMIS-30 TP-T με την ίδια τιμή μονάδας (106 και 63,30 ευρώ, αντίστοιχα), τα οποία αντιστοιχούν σε νέο συμβατικό κόστος προμήθειας ύψους 720.802,70 ευρώ, δηλαδή ύψους αντίστοιχου με τη ληφθείσα από την προμηθεύτρια εταιρεία προκαταβολή, αντί των αρχικώς συμφωνηθέντων τεσσάρων (4) ειδών πυρομαχικών διαμετρήματος 30mm (4.500 τμχ ARTEMIS-30 HEI-T, 2.000 τμχ ARTEMIS-30 TP-T, 4.000 τμχ ARTEMIS-30 APDS και 4.500 EMERLEC) συνολικού κόστους 1.441.600 ευρώ. Επίσης, η εταιρεία «Ε... ABEE» αναλαμβάνει την υποχρέωση να παραδώσει δωρεάν (άνευ κόστους), εντός 14 μηνών από την ημερομηνία υπογραφής της εν λόγω τροποποίησης, 1.000 πυρομαχικά ARTEMIS-30 TP-T, επιπροσθέτως των προαναφερομένων, ως αντιστάθμισμα της καθυστέρησης υλοποίησης της Σύμβασης, να καταβάλει στο Μ.Τ.Ν. το ποσόν των 169.857,22 ευρώ (σύμφωνα με το άρθρο 11 παρ. 4 της Σύμβασης) που αντιστοιχεί σε υπολογισθείσες από την Υπηρεσία ποινικές ρήτρες εντός της χρονικής διάρκειας της σύμβασης, να πραγματοποιήσει, χωρίς επιπλέον κόστος, την εκπαίδευση προσωπικού πέντε (5) ατόμων του ΓΕΝ στην διαδικασία παραγωγής-ποιοτικού ελέγχου και βλητικών δοκιμών των προς προμήθεια πυρομαχικών και να παραδώσει στο ΓΕΝ πέντε (5) πλήρεις σειρές εικονικών και πέντε (5) σειρές των προς προμήθεια πυρομαχικών σε τομή, των τύπων φυσιγγίων ARTEMIS που κατασκευάζει η εταιρεία. Τέλος, επέρχονται οι αναγκαίες διαγραφές και αντικαταστάσεις στα λοιπά Παραρτήματα της Σύμβασης, σημειώνεται δε ότι όπου στη Σύμβαση και στα Παραρτήματά της αναφέρεται Ε... και ΥΠΕΘΑ/ΓΓΟΣ&ΑΕ νοούνται, αντίστοιχα, Ε... ABEE και ΥΠΕΘΑ/ΓΔΑΕΕ με την υφιστάμενη οργανωτική τους δομή.

Γνώμες

Επί του τιθέμενου ειδικότερα ερωτήματος, μετά από διαλογική συζήτηση μεταξύ των μελών του Τμήματος, διατυπώθηκαν δύο γνώμες:

44.- Σύμφωνα με τη γνώμη της **πλειοψηφίας**, που απαρτίσθηκε από τον Πρόεδρο του Τμήματος Παναγιώτη Παναγιωτουνάκο, Αντιπρόεδρο Ν.Σ.Κ. και Νικόλαο Δασκαλαντωνάκη, Αντιπρόεδρο Ν.Σ.Κ., Δημήτριο Αναστασόπουλο, Στέργιο Κίκα, Νικόλαο Μουκαζή και Ευτυχία Κασομένου), Νομικούς Συμβούλους του Κράτους (ψήφοι έξι - 6), προς την οποία συντάχθηκε και η εισηγήτρια Ανδριανή Κατσαρού, Πάρεδρος ΝΣΚ, (γνώμη χωρίς ψήφο):

Με την υπό εξέταση 1^η Τροποποίηση απαλλάσσεται η προμηθεύτρια από την παράδοση υπολοίπου που υπερβαίνει το 10% της συνολικής προμήθειας, πρόκειται δηλαδή για ρητά κατονομαζόμενη στην παρ. 2 του άρθρου 66 του π.δ. 284/1989 θεμελιώδη διάταξη, για την οποία το ΝΣΚ έχει, κατ' αρχήν, την αρμοδιότητα να γνωμοδοτήσει, απαιτείται όμως επιπρόσθετα να προκαλείται από την τροποποίηση αυτή βλάβη στα συμφέροντα του Δημοσίου. Περαιτέρω δε, όπως απαιτείται από τη διάταξη του άρθρου 17 παρ. 5 περ. β' του π.δ. 284/1989, έχει προηγηθεί η έκδοση της ομόφωνης γνωμοδότησης της αρμόδιας Κεντρικής Γνωμοδοτικής Επιτροπής Προμηθειών (ΚΓΕΠ), η οποία (Επιτροπή), αφού έλαβε υπόψη της την εισήγηση της Επιτροπής Διαπραγματεύσεων και την άποψη του επιχειρησιακού φορέα (ΓΕΝ) γνωμοδότησε υπέρ της όμοιας συνημμένης εισήγησης, και επομένως υπέρ της αποδοχής της 1^{ης} Τροποποίησης της Σύμβασης 12B/2003, κρίνοντας ότι η εν λόγω τροποποίηση δεν προκαλεί βλάβη στα συμφέροντα του Δημοσίου και είναι επωφελής γι' αυτό. Από το σύνολο δε των στοιχείων του φακέλου της γνωμοδότησης με αριθμό 35/2021 της ΚΓΕΠ και της συνημμένης σ' αυτήν εισήγησης, όπως διευκρινίζεται και συμπληρώνεται με τα προαναφερθέντα έγγραφα του Τμήματος Εξοπλιστικών Προγραμμάτων και Συμβάσεων ΣΞ της Δ/σης Αμυντικών Προγραμμάτων και Κυρίων Συμβάσεων της Γενικής Διεύθυνσης Αμυντικών Εξοπλισμών και Επενδύσεων του Υπουργείου Εθνικής Άμυνας με αριθ. πρωτ. Φ. 621/105887/Σ.17991/30-9-2021 και Φ. 621/109875/Σ.18661/11-10-2021, συνάγονται τα ακόλουθα:

α) η Σύμβαση, η οποία βρίσκεται σε ισχύ μέχρι σήμερα, βάσει του άρθρου 19 αυτής λόγω μη εκπλήρωσης όλων των συμβατικών υποχρεώσεων από τους συμβαλλόμενους, έχει γίνει με απευθείας ανάθεση στην εταιρεία Ε... (νυν Ε. ΑΒΕΕ) κατ' εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου 77 του π.δ. 284/1989 (περί

ανάθεσης σε κρατική εταιρεία στην οποία το Ελληνικό Δημόσιο συμμετέχει με ποσοστό πλέον του 50%) και, ως εκ τούτου δεν υπάρχει δεύτερος μειοδότης στον οποίο μπορεί να απευθυνθεί η Υπηρεσία για την προσκόμιση των συμβατικών υλικών,

β) η Διοίκηση, όπως εκφράστηκε, κατ' αρχάς διά των Εχόντων την Οικονομική Εξουσία (ΕΟΕ) Υπουργών και Υφυπουργών Εθνικής Άμυνας αλλά και δια του εξυπηρετούμενου επιχειρησιακού φορέα (ΓΕΝ) εκτιμά ότι: i) εξακολουθεί να υφίσταται ισχυρή επιχειρησιακή ανάγκη της προμήθειας, ικανοποιούνται δε οι απαιτήσεις του ΓΕΝ για τον τρόπο υλοποίησης της Σύμβασης σύμφωνα με τις υφιστάμενες ανάγκες του σε τύπους και ποσότητες συμβατικών πυρομαχικών, όπως έχει συμφωνηθεί στο σχέδιο της τροποποίησης, ii) μετά την αποδοχή της οδηγού μερίδας του εμφραγματικού (αναφλεκτικού) εμπυρεύματος των πυρομαχικών 30 mm ARTEMIS από την αρμόδια κρατική αρχή πιστοποίησης (ΓΔΑΕΕ/ΔΑΩΔΠ) αρχή, έχει ικανοποιηθεί η απαραίτητη τεχνική προϋπόθεση, iii) τα υπό προμήθεια προβλεπόμενα στην 1^η Τροποποίηση της Σύμβασης 12B/03 πυρομαχικά ARTEMIS 30mm και των δύο τύπων HEI-T και TP-T θα έχουν τις ίδιες τεχνικές προδιαγραφές και χαρακτηριστικά επιδόσεων με αυτά των ιδίων τύπων της αρχικής Σύμβασης,

γ) τα γεγονότα ή οι καταστάσεις που επέβαλαν την τροποποίηση μετά την κατάρτιση της σύμβασης δεν αποδίδονται από την Υπηρεσία σε αντισυμβατική συμπεριφορά της προμηθεύτριας και

δ) στην παρούσα χρονική στιγμή δεν προκύπτει οικονομική βλάβη εις βάρος των συμφερόντων του Δημοσίου, διότι ο ΕΟΕ, ως το μόνο αρμόδιο όργανο, έχει αποφασίσει τη μη απαλλαγή της προμηθεύτριας από τις οποιεσδήποτε κυρώσεις και άλλες αξιώσεις δικαιούται να επιβάλει ή να διεκδικήσει η Υπηρεσία, για τις οποίες όμως θα ληφθούν αποφάσεις σε επόμενο στάδιο, αφού εφαρμοσθούν όλες οι προβλέψεις της Σύμβασης 012B/03 (της οποίας, σημειωτέον, δεν τροποποιούνται τα άρθρα 11 και 12 που αφορούν τις κυρώσεις και τις αξιώσεις της Υπηρεσίας για τη μη εμπρόθεσμη, σύμφωνα με τους όρους της, παράδοση των υλικών μέχρι την κρινόμενη Τροποποίηση), αλλά και οι διατάξεις του π.δ. 284/1989, ιδίως του άρθρου 43 παρ. 4 (βλ. σχετικώς ΝΣΚ 603/2012 και την παρατιθέμενη εκεί νομολογία).

Υπό τα ως άνω δεδομένα, εφόσον από το σχέδιο της 1^{ης} Τροποποίησης της Σύμβασης 012B/03 μεταξύ του ΥΠΕΘΑ/ΓΓΟΣ & ΑΕ (νυν ΥΠΕΘΑ/ΓΔΑΕΕ) και της Ε...(νυν Ε... ΑΒΕΕ) δεν επέρχεται βλάβη στα συμφέροντα του Ελληνικού Δημοσίου, δεν απαιτείται η έκδοση γνωμοδότησης του ΝΣΚ γι' αυτήν, σύμφωνα με την παράγραφο 2 του άρθρου 66 του π.δ. 284/1989.

45.-Κατά τη γνώμη της **μειοψηφίας** που απαρτίσθηκε από τους Νομικούς Συμβούλους του Κράτους, Παναγιώτη Παππά, Αικατερίνη Γαλάνη, Δημήτριο Κατωπόδη, Αναστασία Ζαφειριάδου και Θεόδωρο Ράπτη (ψηφοί πέντε - 5), η επιχειρούμενη 1^η Τροποποίηση της σύμβασης 012B/2003, μεταξύ ΥΠΕΘΑ/ΓΓΟΣ&ΑΕ (νυν ΥΠΕΘΑ/ΓΔΑΕΕ) και Ε... (νυν Ε...ΑΒΕΕ) συνιστά ουσιώδη τροποποίηση του συμβατικού αντικείμενου και μεταβάλλει τη συμβατική παροχή της αντισυμβαλλομένης εις βάρος του δημοσίου σκοπού που εξυπηρετούσε η σύναψη της σύμβασης για την ικανοποίηση των αναγκών του Πολεμικού Ναυτικού σε ορισμένου τύπου πυρομαχικά κατά τον χρόνο σύναψης της σύμβασης, ενώ το λοιπό περιεχόμενό της υποδηλώνει την μέχρι σήμερα διευθέτηση των αξιώσεων του Δημοσίου από την μη παράδοση των συμβατικών ειδών. Ειδικότερα, οι λόγοι που σε συνδυασμό δικαιολογούν τα πιο πάνω εκτιθέμενα είναι οι εξής:

α) οι τύποι πυρομαχικών που θα παραδοθούν, μετά την υπογραφή της τροποποίησης, φέρουν νέου τύπου εμφραγματικό (αναφλεκτικό) εμπύρευμα, σε σχέση με τα αρχικώς παραδοτέα, για τον οποίο νέο αυτόν τύπο απαιτήθηκε πιστοποίηση της αλλαγής της σχεδίασης και αποδοχή του οδηγού μερίδας. Στο νέο αυτό τύπο θα αποδοθεί νέος NSN ως εναλλάξιμος -ισοδύναμος των αντιστοίχων που ισχύουν σήμερα.

β) με την επιχειρούμενη τροποποίηση της σύμβασης επέρχεται μείωση των παραδοτέων συμβατικών ειδών από τέσσερις σε δύο τύπους πυρομαχικών.

γ) επίσης, με την εν λόγω τροποποίηση, επέρχεται μείωση και της ποσότητας των παραδοτέων πυρομαχικών σε σχέση με τα προβλεπόμενα στη σύμβαση.

δ) ο δημόσιος σκοπός στον οποίο απέβλεψε η σύναψη της σύμβασης, δηλαδή η κάλυψη των αναγκών του πολεμικού ναυτικού σε ορισμένου τύπου

πυρομαχικών, δεν εκπληρώθηκε. Η τροποποίηση της σύμβασης που επιχειρείται σήμερα, δέκα οκτώ έτη από την σύναψή της, καλύπτει αναθεωρημένες ανάγκες του πολεμικού ναυτικού που ανέκυψαν πολύ μεταγενέστερα από τη σύναψη της σύμβασης και συνεπεία της μη παράδοσης των συμβατικών ειδών. Πέραν τούτων, παρατηρείται ότι οι αναθεωρημένες ανάγκες του πολεμικού ναυτικού, όπως προκύπτει από την παράγραφο 9 του παραρτήματος Α στο Φ. 621/63630/Σ.10684 έγγραφο της Γενικής Διεύθυνσης Αμυντικών Εξοπλισμών και Επενδύσεων, αναφέρονται στο έτος 2017, σε χρόνο δηλαδή που καθίσταται αμφίβολο αν το έγγραφο του Πολεμικού Ναυτικού με το οποίο δηλώνονται οι ανάγκες σε πυρομαχικά, είναι επίκαιρο για να αιτιολογήσει την εν λόγω τροποποίηση σήμερα.

ε) η εν λόγω τροποποίηση πρόκειται να συνομολογηθεί αν και η αντισυμβαλλομένη ευρίσκεται σε κατάσταση υπερημερίας οφειλέτη αμφοτεροβαρούς σύμβασης και τις έχουν επιβληθεί ποινικές ρήτρες, οι οποίες μέχρι σήμερα δεν έχουν εισπραχθεί και οι διαδοχικές αποφάσεις των υπουργών, για την μη κήρυξή της έκπτωτης από τα συμβατικά της δικαιώματα, διατηρούσαν επιφύλαξη για την επιβολή κυρώσεων.

στ) το συμβατικό κόστος της τροποποίησης αντιστοιχεί στο ύψος της ληφθείσας προκαταβολής από την αντισυμβαλλόμενη, την οποία εκμεταλλεύθηκε μέχρι σήμερα. Επιπλέον, όπως προκύπτει από το ως άνω έγγραφο (Παράρτημα Α) της Γενικής Διεύθυνσης Αμυντικού Εξοπλισμού και Επενδύσεων και ειδικότερα από την παράγραφο 28 ε. (3) αυτού του εγγράφου, η εταιρεία, πέραν της υποχρέωσης που αναλαμβάνει για την καταβολή των ποινικών ρητρών, « ως αντιστάθμισμα» της καθυστέρησης υλοποίησης της σύμβασης προβαίνει σε δωρεάν παράδοση (άνευ κόστους) επιπρόσθετης ποσότητας 1000 πυρομαχικών ARTEMIS -30 TP-T. Η ρύθμιση αυτή της τροποποίησης καταδεικνύει ικανοποίηση αξιώσεων του Δημοσίου, αν και δεν προκύπτει σε τι χρηματικό ποσό ανέρχονται αυτές και

ζ) τέλος, η υπηρεσία δεν επικαλείται επιτακτικό δημόσιο συμφέρον ή περιστατικά απρόβλεπτα που θα δικαιολογούσαν την τροποποίηση της σύμβασης.

Με τα δεδομένα αυτά, η εν λόγω τροποποίηση αποτελεί ανάθεση νέας αυτοτελούς σύμβασης προμήθειας πυρομαχικών με δικαιοπρακτικό θεμέλιο τις αναθεωρημένες ανάγκες του Πολεμικού Ναυτικού, συνεπεία της μη παράδοσης μέχρι σήμερα των συμβατικών τύπων πυρομαχικών, και την ικανοποίηση του Δημοσίου, κυρίως, με την απόσβεση της ληφθείσας προκαταβολής και ανάληψη υποχρέωσης από την αντισυμβαλλομένη παροχής, δωρεάν, ορισμένου τύπου πυρομαχικών, ως αντιστάθμισμα της καθυστερημένης παράδοσης. Τούτων ένεκα, κατά την ίδια γνώμη η οποία όμως δεν επικράτησε, το Ν.Σ.Κ. δεν έχει αρμοδιότητα να γνωμοδοτήσει κατά το άρθρο 66 του π.δ.284/1989.

Απάντηση

46.- Σύμφωνα με τα προεκτεθέντα, στο ερώτημα που υποβλήθηκε, το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους (Τμήμα Δ΄) γνωμοδοτεί, κατά πλειοψηφία, ότι για την 1^η Τροποποίηση της Σύμβασης με αριθ. 012B/03, δεν απαιτείται η έκδοση γνωμοδότησης του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους, που προβλέπεται στην παράγραφο 2 του άρθρου 66 του π.δ. 284/1989.

ΘΕΩΡΗΘΗΚΕ

Αθήνα, 24-01-2022

Ο Προεδρεύων

Παναγιώτης Παναγιωτουνάκος
Αντιπρόεδρος Ν.Σ.Κ.

Η Εισηγήτρια

Ανδριανή Κατσαρού
Πάρεδρος Ν.Σ.Κ.